

Lyhyesti

Ei niin hyvää ettei jotain pahaa?

Tieteen päivät etsii elämää

Tieteen päivien kirja valmistui

Politiikka ei enää kiinnosta

Tohtorit – nuo kelvottomat fakkidiootit

Muinaiskulttuurit vetävät

Valtuuskunnan juhlat syksyllä

Ei niin hyvää ettei jotain pahaa?

Vuosi sitten maailmaa kohahdutti tieto siitä, että eräs asteroidi saattaisi ohittaa Maan sangen läheltä, vain ehkä noin 40 000 kilometrin etäisyydeltä (Kuuon etäisyys Maasta on siis noin 300 000 km). Eli suomeksi: jollinenkin törmäystodennäköisyydenkin ehkä olisi ollut olemassa. Uutinen osoittautui kuitenkin hätköidyksi eikä asteroidi ujellakaan kuin ehkä 900 000 kilometrin etäisyydeltä. Törmäystodennäköisyys olikin siten käytännössä nolla.

Juuri kun kaikki ovat ehtineet rauhoittua, kuuluu taas kummia.

Toukokuun 11. päivänä järjestettiin Helsingin yliopiston Porthaniasse seminaari "Lähiavaruuden kappaleiden ympäristö- ja turvallisuusriskit". Tilaisuudessa puhunut dosentti **Kari Muinonen**, maamme johtava törmäysspesialisti, kertoi että elokuussa 2039 Maan läheltä näyttäisi hyvinkin ujeltavan huomattavan kookas asteroidi, jolle on saatu jopa nollasta poikkeava törmäystodennäköisyys. Heikkohermoisimpien rauhoittamiseksi: todennäköisyyden yläraja näyttäisi olevan 0,85 – mutta silti... Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun on saatu selvästi nollasta poikkeava törmäystodennäköisyys. Ensimmäiset havainnot tästä kohteesta on saatu talven aikana, ja parhaillaan laskelmia tarkennetaan kuumeisesti. Tarkemmat arviot asteroidin radasta ja mahdollisesta törmäysriskistä saataneen kesän kuluessa, jolloin kohteesta on saatu uusia havaintoja laskelmien tueksi.

Alan ihmiset koontuivat kesäkuun alussa Italiaan pohtimaan tiedotusstrategiaa tällaisten tapahtumien varalle.

Tieteen päivät etsii elämää

Seuraavat Tieteen päivät (10.–13.1.2001) järjestetään otsikolla "Tiede ja elämä". Aihetta tullaan koukkimaan vanhan tavan mukaan oikealta ja vasemmalta, ylhäältä ja alhaalta. Niin luonnontieteellisiä kuin humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tarkasteluja erilaisiin elämän ominaispiirteisiin.

Ohjelman runko valmistuu syksyn aikana.

Järjestelytoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin professori **Carl G. Gahmberg**, muina järjestelytoimikunnan jäsenenä ovat dosentti Hannu Heikkilä, dosentti **Paavo Hohti**, professori **Seppo Honkapohja**, professori **Urpo Kangas**, dosentti **Tapio Markkanen**, professori **Riitta Nikula**, professori **Marja-Liisa Riekkola** sekä professori **Heikki Solin** (lisätietoja päivistä: Tieteen päivien pääsihteeri **Jan Rydman**, puh. 09-228 69 227

Tieteen päivien kirja valmistui

Vuoden 1999 Tieteen päivien esitelmäsarjan pohjalta toimitettu kirja *Matkalla tulevaisuuteen* (toim. **Jan Rydman**, julk.

Tieteellisten seurain valtuuskunta) on ilmestynyt kesäkuun alussa – sopivasti loma-, mökki- ja rantalukemistoksi.

Kaksien edellisten Tieteen päivien kirjojakin lienee vielä saatavissa (*Tutkimuksen etulinjassa* 1995, ja *Maailmankuvaa etsimässä* 1997, julk. WSOY).

Politiikka ei enää kiinnosta

Vaali vaalilta äänestämättä jättäminen tuntuu vain lisääntyvän. Eikö politiikka siis enää kiinnosta? Vaalitutkijat yrittävät toisinaan kaunistella tilannetta esittämällä, että äänestämättä jättäminen, varsinkin nuorilla, olisi tietoinen ja selkeä poliittinen valinta. Epäilen. Kommunikaatiovälineitä ja poliittisia oikeuksia piisaa, mutta silti mikään ei enää mene perille eikä kiinnosta. Tilannetta ei auta politiikankin muuttuminen ja muuttaminen kiitos nykyisen mediakulttuurin yleiseksi viihdemössöksi.

Politiikka-lehden pääkirjoituksessa (1/1999) päätoimittaja **Jaana Kuusipalo** pitääkin paradoksaalisena sitä, että "kansalaisten osallistuminen yhteiskunnalliseen ja poliittiseen toimintaan oli aktiivisinta – tai siltä se ainakin näyttää tutkimusten välityksellä – vuosisadan vaihteessa, jolloin enemmistö väestöstä oli vielä vailla poliittisia oikeuksia. Suomenkielisyyden ja -mielisyyden sekä sivistys- ja kansanvalistustavoitteiden avulla suomalaista kansalaisyhteiskuntaa rakentaneen fennomaanisen liikkeen innoittamat kansalaisliikkeet vetivät rahvasta mukaan

yhteiskunnalliseen toimintaan. Piirat, rengit ja tehtaantyöläiset osallistuivat myös työväenliikkeeseen ja oppivat politiikassa tarvittavia valmiuksia esimerkiksi kansanvalistuskursseilla. Joka tällöin emäntä koetettiin saada vähintään äänestämään ensimmäisissä demokraattisissa vaaleissa vuonna 1907." Yhdysvalloissa äänestysprosentit jäivät jonkin 50 prosentin tuntumaan. Jos ja kun meilläkin kehitys käy samaan suuntaan, onko äänioikeudesta vähitellen tulossa turha ja tarpeeton, paljon rahaa kuluttava ylellisyys? Ja vaaleista galluppeineen osa television ja iltapäivälehdistön viihdemössöä, poliitikoista (ml. presidentit ja presidenttiehdokkaat) kertakäyttökulutustavaroita? Ei hyvältä näytä

Tohtorit – nuo kelvottomat fakki-idiootit

Filosofian tohtori **Heikki Kuutti** on tutkinut toimitusten tapaa rekrytoida uusia toimittajia. Uudessa *Journalismikritiikin vuosikirjassa 1999 (Tiedotustutkimus 1/1999* erikoisnide) hän tiivistää tuloksensa: toimitukset etsivät hyviä tyyppisiä, eivät liian koulutettuja fakki-idiotteja.

Toimituksissa "journalistiset kyvyt" nähtiin Kuutin mukaan synnyinlahjoina. Usein hän sai vastaukseksi kommentin "Toimittajaksi synnyttään, tohtoriksi opiskellaan". Siis toimittajat, nuo Jumalan armosta syntyneet, ovat yhteiskunnallista eliittijoukkoa ja parhaimmista? Heikki Kuutin kyselyssä kolme neljästä toimituksesta ilmoitti, että tohtoreita ei kaivata toimituksiin. Tohtorien yleisiksi ongelmiksi toimituksissa nähtiin Kuutin mukaan "toimitustyössä tarvittavan laaja-alaisuuden puuttuminen, tohtorien heikoksi arvioitu kyky reagoida nopeasti toimitustyössä esiin nouseviin tilanteisiin ja vähäiseksi mielletty halukkuus yhteistyöhön toimituksen sisällä." Kuutin mukaan yleisten käsitysten mukaan tohtorit olisivat yksinäisinä kammioissaan nyhertäviä ja pikkutarkkuuksiin kompastelevia, arkitodellisuudesta väraantuneita teoreetikoita.

Toimitukset haluavat erityisesti palkata toimittajia, jotka pystyvät "tekemään juttua aiheesta kuin aiheesta." Tohtorien nähtiin olevan "oman asiantuntemuksensa vankeja." Tältä todellisuudesta usein valitettavasti vaikuttaakin: asiantuntemuksesta viis, kunhan lennokasta juttua piisaa. Mutta toimittajathan ovatkin syntymälahjakkaita kaiken asiantuntijoita? Kuutti itse huomauttaa, että hänen kyselynsä vastanneet toimitukset eivät lainkaan pohtineet sitä mahdollisuutta, että "tohtorit pystyisivät laajentamaan asiantuntemuksensa piiriä soveltamalla jo olemassa olevaa tutkimuskompetenssiaan muihin tutkimusalueisiin."

Kuutti arvelee, että suomalaiset tiedotusvälineet eivät kylläkään pystyisi hyödyntämään tohtoritaustaisia toimittajiaan edes mahdollisessa imagolisessa markkinoinnissaan, "koska Suomesta puuttuu selkeä laatulehdistö, johon tohtoreita on rekrytoitu esimerkiksi Saksassa ja Sveitsissä." Suomalaiset sanomalehdet ovat omaksuneet Kuutin mukaan "täydenpalvelun periaatteen" eli asian ja viihteen yhdistämisen sisällössään.

Kuutti huomauttaa terävästi, että journalisti on lähinnä "tiedon tekniikko, ja hänen suhteensa tietoon ja kerrottaviin asioihin on hyvin käytännöllinen ja ulkokohtainen ja (tavallaan) yleisöä koskeva."

Kaikki tohtorit eivät varmaankaan ole lainkaan hyviä toimittajia, eivät edes hyviä kirjoittajia. Mutta syntymälahjakkaita skribentitkin taitavat olla kiven alla. Yleensä kaikki hyvä vaatii kovaa työtä ja opiskelua, ei sen enempää. Ehkä tohtorit sentään ovat hyviä opiskelijoita.

Vaikka tohtori onkin, kelvanee Heikki Kuutti itse kuitenkin sanomalehdelle: hän työskentelee nyt tutkijana Jyväskylän yliopistossa, mutta on virkavapaalla sanomalehti *Keskisuomalaisesta*.

Muinaiskulttuurit vetävät

Tiedekeskus Heureka Muinaiset kulttuurit -näyttely alkaa kavuta kohti kaikkien aikojen yleisöennätystä; kävijöitä on ollut jo yli 200 000. Suosion vuoksi näyttelyn päättämispäivä on siirretty elokuun lopulta vuoden 2000 maaliskuulle. Tähän mennessä eniten väkeä Heurekaan ovat vetäneet dinosaurukset.

Valtuuskunnan juhlat syksyllä

Tieteellisten seurain valtuuskunta viettää syksyllä 100-vuotisjuhliansa. Onnittelujen vastaanotto on perjantaina 1. lokakuuta Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki) klo 13-18. Onnitteluaikoja voi varata numerosta 09- 228 69 221. Pääjuhlaa vietetään seuraavana päivänä 2. lokakuuta Helsingin yliopiston juhlasalissa sekä Kalastajatorpalla.

Jan Rydman

